

Evaluatieve informatie nader bekeken

Gesprekken 1 en 15 maart 2021 met raadsleden, verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen:

In de gesprekken van afgelopen voorjaar is een drietal vragen voorgelegd en zijn als volgt beantwoord.

1. Hoe werken we op dit moment samen in de (netwerk)samenleving?
De gemeente is nog vaak teveel op zichzelf gericht. Hier werd benoemd dat we bestuurlijk en ambtelijk nog te weinig integraal samenwerken intern om een duidelijke partner te zijn naar buiten. Ook werd genoemd dat we nog te veel bureaucratiseren.
2. De gemeente kan zowel uw opdrachtgever als partner zijn. Hoe zorgen we ervoor dat we elkaar toch gelijkwaardig benaderen?
We moeten de inhoud voorop stellen. We werken allemaal voor hetzelfde algemeen belang. Wel vanuit verschillende wettelijke kaders, rollen en deelbelangen; De opdrachtgever, regisseur, financier en partner. Daar kunnen we bewuster van zijn in onze omgang. De term evenwaardigheid werd genoemd.
3. Wie bepaalt wat het maatschappelijk rendement moet zijn?
Partner en gemeente bepalen samen wat de opgave is en wat het gewenste maatschappelijk rendement moet zijn van de samenwerking. Tot op heden wordt ervaren dat de gemeente nog te veel alleen de opgaven beschouwt en eenzijdig daarop (financieel) stuurt.

Rekenkameronderzoek: In de afgelopen 4 jaar heeft de (gezamenlijke) rekenkamer de stadsbank (prestatiesturing en transparantie meerdere rollen), de Veiligheidsregio (meer informatie aan raden) en Twente Milieu (meer betrokkenheid bij strategie) onderzocht. De aanbevelingen zijn grotendeels overgenomen. Ook maakt het externe lid van de gemeentelijke rekenkamercommissie elk jaar een quickscan van alle ontwerpbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Aanbevelingen worden gedeeld met de regeling. Op deze wijze leren we steeds en voeren we gezamenlijk verbeteringen door.

De rekenkamercommissie heeft in de afgelopen 4 jaren geen onderzoeken uitgevoerd naar (de relatie met) gesubsidieerde instellingen.

Evaluatieonderzoeken:

Verbonden partijen

Bijlage 2 van het Beleidskader Verbonden Partijen laat evaluatieve informatie zien over de verbonden partijen: Aantal, doelstelling, financiële bijdragen, omvang etc. Totale bijdrage is ca. 14% van de gemeentebegroting. Over de vraag of en in hoeverre de gekozen vorm nog altijd de meest passende is, is niet een integraal onderzoek gedaan. Hierbij wordt vooral aangesloten bij wat de verbonden partij evalueert en aanbiedt aan de deelnemers. Dat mag ook verwacht worden van een professionele organisatie. Zoals recent het regionaal Bedrijventerrein Twente en natuurlijk de omvorming van Regio Twente in 3 aparte organisaties. En binnenkort (voor 2e keer in 3 jaar) Technology Base Twente. Maar ook hebben we zelf tussentijds onderzoek gedaan. Bv naar Sportaal met de conclusie die organisatie nog steeds, in de juiste vorm, bijdraagt aan de (sport)doelen van de gemeente. En de meeste raden van commissarissen van onze deelnemingen doen aan zelfevaluatie en houden toezicht op de doelen van de onderneming.

Gesubsidieerde instellingen

Ten aanzien van de gesubsidieerde instellingen is de laatste jaren gewerkt aan de informatiewaarde van de subsidiestaat uit de gemeentebegroting door aan te geven aan welke doelen de partijen bijdragen.

In hoeverre er daadwerkelijk wordt bijgedragen is onderwerp van controle en verantwoording. Door wettelijk instrumentarium en dialoog. Hier en daar zien wij de positieve ontwikkeling dat gesubsidieerde instellingen aan zelfevaluatie doen.

Versterking grip en ontwikkelpunten:

Acties ter versterking grip de afgelopen jaren	Ontwikkelpunten
Rekenkameronderzoeken en quickscans van de ontwerpbegrotingen	Informatievoorziening college onderling
Financiële bijdragen beheersbaar	Informatie voorziening college ri. raad
Goed risicomanagement via Naris	Blik meer naar buiten, echte samenwerking
Werkbezoeken aan verbonden partijen	Integraal als 1 partner opereren (intern als 1 organisatie en als 1 gemeentebestuur)
Overzichtelijke procedure in de rekenkamercommissie over de ontwerpbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen	Netwerkende overheid een plek geven in het te actualiseren vergadermodel van de Raad (ruimte voor dialoog).
Zienswijze mogelijkheid strategische plannen (Twente milieu en Twence)	Meer Twentse samenwerking in de sturing op strategie en begrotingen
Volgen afwegingskader en aanleveren businesscase bij aangaan nieuwe verbonden partijen. Dat is gebeurd bij de Stichting Werkgeverstaken, transformatie Regio Twente en de Stichting gebiedsorganisatie Kennispark.	

Gesubsidieerde instellingen

De afgelopen jaren is goed uitvoering gegeven aan het uitgangspunt dat geen gemeentelijke bestuurders in het bestuur van een gesubsidieerde instelling zitting nemen. Vanuit de filosofie van afstand is afstand. De grip ten aanzien van gesubsidieerde instellingen zit hem vooral in de verantwoording en controle. Daarin zijn de afgelopen jaren stappen gezet. De komende jaren zal, mede door de decentralisaties en de diversiteit van taakuitvoering, meer balans komen tussen de controlerende overheid en de enkel faciliterende overheid. Ook aan de informatie voorziening over het rendement van subsidies wordt de komende jaren verder gewerkt.

Wetgeving verbonden partijen

Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr); de aanstaande wijzigingen op een rij:

1. Versterken van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming gemeenschappelijke regelingen (verruiming zienswijzen, introductie gemeenschappelijke adviescommissie (facultatief), verplichte afspraken over Participatie (keuze om geen participatie toe te passen), actieve informatieplicht, introductie vergoeding voor lidmaatschap gemeenschappelijke adviescommissies en adviseurs).
2. Aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden (introductie gemeenschappelijk onderzoeksrecht (randvoorwaarde is wel unanimiteit onder de alle deelnemende gemeenteraden), verduidelijking onderzoeksbevoegdheid lokale rekenkamers richting bestuur gemeenschappelijke regeling).
3. Verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling (verplichte afspraken over evaluatie, aanscherping afspraken uittreding, betere aansluiting begrotingscyclus gemeenschappelijke regeling op gemeentelijke cyclus).

P&C cyclus nieuwe termijnen:

- de kadernota moet voor 30 april naar gemeenteraden worden gestuurd in plaats van 15 april;
- de begroting van een regeling moet uiterlijk 15 september naar gedeputeerde staten worden gestuurd in plaats van 1 augustus; en
- de ontwerpbegroting moet uiterlijk 12 weken voor 15 september voor een zienswijze aan gemeenteraden aangeboden worden, in plaats van 8 weken.

Op dit voorstel kwam een kritisch advies van de afdeling Advisering van de Raad van State. Dat advies geeft in essentie aan dat het maar de vraag is of extra controle instrumenten van de raad wel effect gaan hebben. En of we in Nederland niet beter een fundamentele discussie kunnen voeren over de inrichting van het openbaar bestuur.

Stand van zaken d.d. september 2021: De Tweede kamer heeft het wetsvoorstel op 1 juni 2021 aangenomen en het is nu behandeling bij de Eerste kamer. Verwachte datum inwerkingtreding: medio 2022.

Wet open overheid

Het initiatiefvoorstel tot wijziging van de Wet open overheid van de leden Snels en Van is inmiddels aangenomen door de Tweede Kamer en aanvaard door de Eerste Kamer. Daarbij werd ook het gewijzigd amendement Buitenweg c.s. aangenomen. Met dit amendement wordt beoogd de openbaarheid die de Wet open overheid moet brengen binnen gemeenten, provincies en waterschappen niet ongedaan wordt gemaakt wanneer taken worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam, het bestuur van een bedrijfsvoeringsorganisatie of aan een gemeenschappelijk orgaan ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. Daarom moeten ook vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur van het openbaar lichaam, van het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie en van het gemeenschappelijk orgaan actief openbaar worden gemaakt. Dat geldt ook voor de besluitenlijsten en agenda's van het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam.

Datum inwerkingtreding: 1 mei 2022. Het actief openbaar maken van vergaderstukken zal niet meteen wettelijk hoeven (fasering, data nog onbekend). Wel is recent ook weer (ambtelijk) verzocht aan de GR'en om AB agenda's en verslagen te publiceren op hun websites, daar waar dit nog niet gebeurt.

Wetgeving gesubsidieerde instellingen

Wet bestuur en toezicht

Er is geen landelijke wijziging in het subsidierecht. Wel dienen stichtingen, veelal de rechtsvorm van gesubsidieerde instellingen, zich sinds 1 juli 2021 te houden aan de aangescherpte Wet bestuur en toezicht. De Wet Bestuur en Toezicht regelt bepalingen in het burgerlijk wetboek omtrent de inrichting van bestuur en toezicht van o.a. verenigingen, stichtingen en vennootschappen.

De belangrijkste wijzigingen:

- een uniforme regeling en wettelijke basis voor de taken en bevoegdheden van het bestuur en de raad van commissarissen (RvC);

- in de statuten moet verplicht een regeling worden opgenomen voor belet en ontstentenis van alle bestuurders en commissarissen;
- een nieuwe, uniforme (interne) tegenstrijdig belangregeling;
- het meervoudig stemrecht voor bestuurders en commissarissen wordt beperkt;
- een uniforme regeling voor aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen.

Het aan is aan deze organisaties zelf om te werken aan de kwaliteit van bestuur en toezicht.

Gemeentelijk subsidierecht

De huidige Algemene subsidieverordening (ASV) dateert uit 2016. De ASV is geactualiseerd. En wordt separaat aangeboden aan de raad. Een belangrijk verschil met die uit 2016 is dat het college bevoegd wordt bijzondere subsidieregelingen binnen de kaders van de ASV en gemeentebegroting op te stellen.